

Verkiezingsprogramma

Waterschap

2019 - 2023

Inleiding

Welkom beste lezer...

Met dit programma nemen we u graag mee in de wensen en uitgangspunten, die het CDA belangrijk vindt voor het goed functioneren van onze Brabantse Waterschappen.

We gaan graag met u in gesprek over de uitdagingen waar wij met elkaar voor staan.

Gelukkig gaat er veel goed. Maar soms gaat het ook mis. Tegelijkertijd staan we voor forse uitdagingen. Dat vraagt van de Waterschappen dat ze de juiste keuzes maken om er in de toekomst voor te zorgen dat onze inwoners en organisaties over veilig én voldoende water kunnen blijven beschikken.

“Zorg voor de medemens, die steun nodig heeft, zorg voor natuur en cultuur, verbondenheid tussen generaties en rentmeesterschap. Dat zijn pijlers, waar het CDA voor staat.”

We leven in een dynamische tijd. Klimaatverandering en innovaties zorgen voor een enorme ommezwaai in de economie. Snelle veranderingen zijn voor de een uitdagend en voor de ander verwarrend.

In de watersector in Brabant wordt de aandacht voor veranderingen verbreed richting stedelijk gebied. Wateroverlast en droogte en hittestress gaan ten koste van het welzijn.

Een ook vragen als ‘Hoe verwerken we afvalstromen?’ ‘Hoe geven we praktisch inhoud aan de circulaire economie?’ gaan over meer dan water alleen, waar het waterschapswerk nauw mee vervlochten is.

De verantwoordelijkheid voor het waterbeheer ligt bij vele partijen. Niet alleen het waterschap maar ook bewoners, gemeenten, boeren, industrie, natuurbeheerders en anderen hebben een taak en hebben baat bij waterbeheer.

CDA Brabantse Waterschappen wil met dit programma richting geven voor het zoeken naar de goede antwoorden op al deze uitdagingen.

- We zijn vóór maatregelen om een optimaal aan te passen aan de klimaatverandering en zetten daarbij volop in op innovatie.

- We zoeken de samenwerking op. De agrarische sector is een belangrijke partner om ons buitengebied zo in te richten en te onderhouden dat zowel de inwoners als de agrarische sectoren zelf er maximaal profijt van hebben. Dat geldt ook voor de terreinbeheerders, landgoedeigenaren en sportvissers. Zo werken we in overleg én samen aan een gevarieerde landschappelijke inrichting en een sterke natuur voor de generaties na ons.
- De dynamiek van de betrokkenen in de samenleving willen we inzetten om de gewenste resultaten te krijgen. Het eigendomsgevoel en de zorg voor elkaar die daarbij horen, leiden tot succes. Dat ligt in lijn met de CDA-gedachte: participatie is tweerichtingsverkeer.
- We hebben oog voor wat er over onze grenzen gebeurt. In de buurprovincies en ook in Vlaanderen. We zijn er afhankelijk van (onze rivieren en beken) en kunnen er ook van leren. Samenwerking met onze collega's en met de universiteiten en andere kennisinstellingen is van groot belang, om de toekomstagenda en de antwoorden daarbij beter in het oog te krijgen.
- Het CDA staat voor een behoedzaam financieel beleid. Bij nieuwe investeringen dienen we goed af te wegen wat de maatschappelijke kosten zijn bij uitstel van maatregelen. Dat voorkomt verkeerde zuinigheid. Goed rentmeesterschap betekent ook dat je problemen niet doorschuift naar de toekomst.

's-Hertogenbosch, 11 januari 2019

Els Stravens,
lijsttrekker Waterschap De Dommel

Peter-Ketelaars,
lijsttrekker Waterschap Aa en Maas

Hans-Peter Verroen,
lijsttrekker Waterschap Brabantse Delta

Het waterschap zorgt voor haar werkgebied samen met Rijkswaterstaat voor een veilig watersysteem waarbij dijken en de andere waterkeringen voldoen aan de aangescherpte veiligheidsnormeringen:

- Een veerkrachtig en robuust watersysteem dat de gevolgen van klimaatverandering goed kan opvangen. Denk daarbij aan hevige buien ook in het bebouwde gebied, ernstige droogteperiodes, stijgende zeespiegel en dalende bodem met al haar effecten.
- De inrichting van het watersysteem benutten zowel voor een maximaal profijt van belanghebbenden als voor het welzijn van de inwoners; dit geldt zowel voor het bebouwde gebied als ook in het buitengebied.
- Dijkversterking en ruimte voor de rivieren hebben hoogste prioriteit. Bij realisatie wordt maximaal gebruik gemaakt van meekoppelkansen voor mens en natuur. Daarom worden inwoners en belanghebbenden hierbij actief betrokken.

Het CDA staat voor u en dus voor:

- Maximaal inzetten op innovatieve technieken bij dijkversterking.
- Toepassen van meerlaagse veiligheid, benutten van de omgeving door meekoppelkansen van natuur, recreatie en landbouw bij dijkverbetering.
- Calamiteitenprogramma's en -scenario's voor waterveiligheid en overlast, met andere overheden moeten we goed op orde houden. De taakverdeling tussen de diverse spelers moet helder zijn. Er wordt versterkt ingezet op preventie om schade te beperken. Duidelijke informatie over de risico's van wateroverlast voor iedereen, maakt dat men zelf kan en gaat bijdragen aan het voorkomen van schade.
- Effecten van nieuwe neerslagverwachtingen worden in het maatregelenpakket verwerkt. Dit zowel voor het bebouwde, stedelijk gebied als ook het landelijke gebied.
- Het waterschap toetst of waterlopen voldoende capaciteit hebben om water vast te houden en af te voeren. Hierbij wordt rekening gehouden met de aard van zowel winterse neerslag als van zomerse neerslag.
- Het verbeteringsplan Regionale Keringen wordt zodanig uitgevoerd, dat bijtijds aan de norm wordt voldaan.
- Voorbereiden en uitvoeren van de dijkverbeteringen primaire keringen gebeurt volgens het schema van het Deltaprogramma.
- De betrokkenheid van de mensen in het gebied bij de dijken wordt vergroot door inzet van burgerdijkwachten. Het CDA wil graag verkennen of een variant daarvan ook kan worden ingezet bij wateroverlast.
- De betrokkenheid van inwoners met deze taak kan worden versterkt door actief in te zetten op participatie; meedenken en meedoen.
- Voor de veiligheid van de keringen en het watersysteem wordt ingezet op vermindering van de populatie muskusratten.

Schoon water voor onze samenleving en een gezond leefmilieu

Het waterschap zorgt voor het op orde brengen van de waterkwaliteit conform de richtlijnen van de Kader Richtlijn Water (KRW).

Dit doet ze o.a. door:

- inrichten van eigen zuiveringswerken;
- het uitvoeren van gebiedsprojecten;
- handhaven op lozingen.

Schoon oppervlaktewater is belangrijk voor bewoners in de stad of het dorp, voor de land- en tuinbouw en voor planten en dieren. Het CDA wil een gezond leefmilieu en zet zich daarom in voor een verdere verbetering van de waterkwaliteit, met nadruk op preventie. We willen de afvalwater-keten zo efficiënt mogelijk inrichten met oog voor de economische schaal en voor samenwerking met alle relevante partijen.

Energie (-besparing en -winning), grondstoffenterugwinning vragen om innovatieve technologie. Dat geldt ook voor nieuwe uitdagingen zoals medicijnresten, microplastics en resistentebacteriën. Wij willen schone wateren in ons ecologisch systeem, want als inwoners willen we, los van de intrinsieke waarde, daarvan kunnen genieten. We willen plezier hebben van onze mooie natuur en van ons gezond (vis)water. Dit naast het welvaartsaspect van schoon water. Goede visstand is een teken van goede waterkwaliteit.

Het CDA staat voor u en dus voor:

- We zorgen voor een goede afstemming met de gemeenten om te werken aan de optimale afvalwaterketen (afvoer, riolering, zuivering en hergebruik)
- Daarbij wordt regenwater in het stedelijk gebied optimaal benut en van het riool afgekoppeld. Verharding zoveel mogelijk wegnemen en vermijden (meer ruimte voor groen en water) en regenbuien zoveel mogelijk benutten voor het grondwater. Het overgrote deel van de verhardingen ligt op privaat terrein. Bewoners en de bedrijven actief benaderen om ook hun steentje bij (weg) te dragen. Overstorten van vuil water door buien willen we voorkomen.
- Oppervlakte en grondwatervervuiling in stedelijk en landelijk gebied wordt met betrokken partijen aangepakt zodat kwaliteit conform de Kaderrichtlijn Water (KRW) kan worden bereikt. In een beperkt aantal gebieden waar het tijdig halen van de KRW-doelen in de praktijk onrealistisch is, kiest het CDA op basis van een goede onderbouwing voor aangepaste inrichting en normen.
- Hergebruik van zuiveringswater wordt door de vergaande zuivering mogelijk gemaakt; denk aan land- en tuinbouw, procesindustrie en recreatie.
- Vervuiling door afvalproducten vanuit de drugswereld wordt waar mogelijk aangepakt. Nieuwe meettechnologie wordt daarbij toegepast.
- Assetmanagement willen we doorvoeren voor al onze investeringsgoederen, waarmee we kosteneffectiviteit en bedrijfszekere installaties bereiken en calamiteiten/storingen voorkomen. Dit betreft o.a. zuiveringen, de transportleidingen, gemalen, stuwen en sluizen.
- Deltaplan Agrarisch Waterbeheer wordt intensief ingezet voor alle aspecten van kwaliteitsverbetering en beschikbaarheid van water. Het CDA gaat uit van samenwerking met de sector, inzet van kennis, middelen en menskracht.
- Medicijnresten en overige probleemstoffen: Samen met andere overheden, gezondheidssector, bedrijfsleven en consumenten wordt beleid gericht op aanpak bij de bron. Het CDA onderstreept het belang van verkennen van mogelijkheden tot het aanbrengen extra zuiveringstrap op bepaalde zuiveringsinstallaties, op basis van integrale analyses.

Het waterschap zorgt voor een goed functionerend regionaal watersysteem, waarbij periodes van droogte en van hevige regen zo goed mogelijk worden doorstaan. Zij werkt daarbij samen met de bewoners en de gemeente, zowel in het gebouwde gebied als in het gebied daarbuiten.

Het CDA zet zich in voor zorgvuldig watergebruik door iedereen. Water bergen, vasthouden om droogteperiodes beter door te komen en waterhergebruik zijn voor ons belangrijke thema's. Het CDA wil dat bewustwording van de risico's van klimaatverandering zoals overlast, droogte en hitte-stress, wordt versterkt. Initiatieven van derden worden bevorderd en waar nodig financieel ondersteund.

In het stedelijk gebied zal de dynamiek van plots te veel of langer te weinig water zich steeds meer doen voelen. Wij moeten daar met de inrichting in het stedelijk gebied dus volop rekening mee gaan houden. Het belang van meer bewegen voor onze gezondheid, meer groen en water in de stad om hittestress te beperken, laat zich goed combineren. Recreatief medegebruik door inwoners wordt bevorderd in overleg met sportvisserij en pleziervaart. Een kunstmatig strandje aan een schoon stadswater kan een geweldige bijdrage leveren aan welzijn in een wijk. Voorwaarde om tot een goed waterbeheer te komen acht het CDA de samenwerking met de drinkwatersector en met Rijkswaterstaat van groot belang.

Het CDA staat voor u en dus voor:

- Zoveel mogelijk vasthouden en naar het grondwater leiden van regenwater in bebouwd gebied en het buitengebied. Aanleg van wadi's gebeurt met betrokkenheid en draagvlak van bewoners.
- In natuurgebieden wordt zoveel mogelijk water vastgehouden om verdroging van die gebieden te voorkomen en om water voor het achterliggend land te benutten.
- Met de gemeenten wordt nauw samengewerkt om de inrichting van het stedelijk gebied te verbeteren. Het CDA wil hittestress voorkomen, beleving van stedelijk groen en water versterken en ruimte voor bewegen wat bijdraagt aan de gezondheid. Effectieve berging van regenbuien is belangrijk.
- Bij de inrichting in het stedelijk gebied worden de burgers volop betrokken, zodat zij mede de ontwikkelingen dragen. Het CDA is sterk voorstander van initiatieven op wijk en buurtniveau die bijdragen aan een duurzaam watersysteem, klimaatadaptatie en watereducatie en wil dat hiervoor middelen, i.c.t.-tools/toegang en menskracht beschikbaar worden gesteld.
- Bij revisie of vervanging van stuwen wordt een visvriendelijke oplossing gekozen, ook als die duurder is.
- Het waterschap houdt rekening met de belangen van de drinkwatervoorziening bij het uitvoeren van werk en het stellen van regels.
In Nederland zijn niet alle systeemrisico's te verzekeren. We gaan agenderen om grote schades die niet vergoed worden uit het rampenfonds en die niet door eigen nalatigheid veroorzaakt worden, opgevangen worden uit algemene gezamenlijke middelen. Onderzoeken of verzekeraarbaarheid van deze risico's uitgebreid kan worden.

- Bij natuurontwikkeling wordt samengewerkt met terreinbeheerders, landgoedeigenaren, natuurorganisaties, agrarische natuurverenigingen en gemeenten. Bij actief randenbeheer voor een vergrote biodiversiteit, wordt samengewerkt met Collectieven Agrarisch Natuurbeheer.
- De natte ecologische verbindingszones en natte natuurparels evenwichtig programmeren tot 2027. Natura 2000 gebieden met voorrang voor 2022 uitvoeren.
- Kansen voor visstand en sportvisserij zo goed mogelijk benutten. Daartoe regulier overleggen met betrokken organisaties.
- Versterken van de zoetwaterbeschikbaarheid in Deltaplan Hoge Zandgronden en Zuidwestelijke Delta. Door intensief samen te werken met de agrarische sectoren kunnen piekbuien ook in de bodem en haarvaten (sloten) opgevangen worden. Peilgestuurde drainage, bovengrondse en ondergrondse zoetwateropslag zijn hiervan goede voorbeelden. Zo kan droogteschade worden beperkt.

Duurzaamheid in onze samenleving

Duurzaam is: ons zodanig gedragen, zodat de mensen na ons ook volop van deze aarde kunnen genieten. Als CDA zijn we voor snelle maatschappelijke aanpassing aan de duurzame samenleving. Het is per saldo, economisch het voordeligst en zorgt voor een wereld waar ook de toekomstige generaties goed kunnen leven. Rentmeesterschap noemen we dat.

Duurzaam dus. Maar hoe doen we dat? Hoe bereiken we een duurzame samenleving? Er is eigenlijk een belangrijk aspect: Vooruitkijken!

We hebben dat gezien met overstromingen in 2016 en de droge en hete zomer van 2018. Niet alles is te voorkomen, maar wel steeds blijven kijken welke slimme dingen we nu kunnen doen om nu en straks beter uit te komen. Laagste maatschappelijke kosten op de langere termijn zijn daarbij leidend.

Kijken we vandaag de dag naar innovatie, dan is er heel veel in beweging. Op gebied van energie, op gebied van biobased grondstoffen. Op het gebied van mobiliteit. Op het gebied van de stedelijke inrichting. Op het gebied van land- en tuinbouw. Op het gebied van de gezondheidszorg. Moderne technologie voor het terugdringen van uitspoeling van meststoffen naar het water en het voorkomen van medicijnresten in het water. Ook de moderne biotechnologie biedt kansen.

Het CDA pleit voor intensieve samenwerking met de Kennisinstituten zoals STOWA, Deltares en Wetsus. En ook voor intensieve samenwerking tussen de Brabantse waterschappen.

Een fusie is echter een stap te ver voor het CDA, omdat het CDA de instandhouding en versterking van de interactie met de regio (inwoners) in het werkgebied essentieel vindt. Samenwerking binnen Nederland levert de waterschappen veel op en ook de grensoverschrijdende samenwerking is belangrijk; in gezamenlijkheid voortgang maken met die nieuwe ontwikkelingen. Ook wil het CDA samen met andere overheden trekken aan projecten met een bredere impact dan alleen water. Ook willen we met het relevante bedrijfsleven op structurele wijze samenwerken.

Het CDA staat voor u en dus voor:

- Versterkte inzet van Stowa (landelijk onderzoek platform), met universiteiten en andere relevante kennisinstellingen. Met Stowa worden acties/projecten samen opgepakt
- Het CDA juicht extra innovatie inzet voor het bebouwd gebied toe. Investerings die we daar doen zijn kostbaar en moeten langjarig mee. Dus is “goed en slim vooruitkijken” van extra groot belang.
- Het CDA wil de ontwikkelingen in de grootstedelijke gebieden in de wereld vanuit waterperspectief nauwlettend volgen. Implicaties (en dus ook de kansen en bedreigingen) voor ons gebied moeten in beeld gebracht worden.
- Het CDA vindt dat overbodige regelgeving die het benutten van zuiveringsgrondstoffen lastig of praktisch onmogelijk maakt, met prioriteit moet worden aangepakt.
- Meer organische stof in de bodem legt veel CO2 vast. Hier liggen duurzaamheidskansen die nog onvoldoende benut worden en die voor het bodemgebruik veel voordelen biedt (betere groei, meer vasthouden van water en van meststoffen). Het levert een bijdrage aan de waterkwaliteit door minder uitspoeling. Het CDA vindt het van groot belang dat het waterschap met de agrarische sector deze ontwikkeling verder uitbouwt.
- Voor het op gang brengen van meer circulaire processen tussen de stad en het omliggend land worden extra inspanningen geleverd. De stedeling kan het buitengebied met haar producten en diensten beter gebruiken (voor zijn beleving en gezondheid). Voor agrariërs wordt het gebruik van groene en blauwe diensten gestimuleerd tegen een redelijke vergoeding van kosten en inkomstenderving. Het CDA staat voor de verbinding tussen burger en agrarische sector.
- Het CDA is voorstander van het opstarten van regioprojecten waarbij de integrale problematiek van die regio wordt aangepakt; samenwerking op gebied van water, natuur en landbouw om tot een lokaal/regionaal gedragen ontwikkeling te komen.
- Ontwikkelingen die (kleinschalige) duurzame vernieuwing ondersteunen en de circulaire economie in de regio bevorderen zijn welkom. Daar waar water direct of indirect aan de orde is, ondersteunt het waterschap dit en stelt mankracht en kennis ter beschikking.
- Het CDA wil een gezamenlijke aanpak zowel in het buitengebied als in de bebouwde omgeving bevorderen en ondersteunen.
- Inzet op circulaire economie door het terugwinnen van grondstoffen uit het watersysteem en uit het zuiveringsproces. Hierbij dient uitgesloten te zijn dat probleemstoffen bij hergebruik in de voedselketen terecht komen.
- Onder het Europese gemeenschappelijke landbouwbeleid draait nu een Plattelands Ontwikkelings Programma (POP3). Europa legt geld in, en Provincie en Waterschappen zorgen voor cofinanciering. Zo is een bedrag beschikbaar waarmee waterschappen herinrichtingsprojecten van waterlopen financieren, en voor de landbouw investeringssubsidies en groene en blauwe diensten worden betaald.
- Het CDA wil bevorderen dat burgers kunnen recreëren op en nabij water.

Betaalbaarheid en goede organisatie voor onze samenleving

Het waterschap zorgt dat haar organisatie op orde blijft om in de veranderende samenleving haar taken goed uit te kunnen voeren. En dat tegen verantwoorde kosten.

De financiële middelen worden doelmatig en doelgericht ingezet. Over de bestedingen is het Waterschap transparant. De rekeningen (van wat we nu doen) worden niet doorgeschoven naar toekomstige generaties en toekomstige problemen die nu aangepakt moeten worden (en kosten met zich mee brengen), worden evenmin doorgeschoven naar de toekomst.

Het CDA wenst dat de organisatie van het waterschap efficiënt, effectief en innovatief blijft. Alleen door samenwerking kunnen de grote uitdagingen goed worden opgepakt. Samenwerking met de Brabantse waterschappen onderling, op de landelijke schaal maar ook met alle relevante organisaties inwoners en bedrijven.

Het CDA staat voor u en dus voor:

- Het CDA wil geen stijging van de lastendruk voor inwoners en ondernemers. De inzet is om de lastenverzwaring beperkt te houden tot de inflatiecorrectie.
- CDA wil intensiever samenwerken met burgers en bedrijven in de regio. Bij die focus past geen fusie van waterschappen. Schaalvoordelen worden benut door samenwerking.
- Waterschappen benutten de grondstoffen uit de afvalwaterketen zo goed mogelijk, zodat maximaal voordeel behaald wordt. Het CDA schuwt een rendabele, bedrijfsmatige aanpak in deze niet. Regelgeving zowel fiscaal als juridisch dient stimulerend te zijn.
- Waterschappen staan voor gedegen uitvoering van de kerntaken, en leveren een bijdrage aan de hedendaagse uitdagingen zoals klimaatverandering, energietransitie en circulaire economie.
- De bedrijfsvoering van het waterschap wordt versneld energieneutraal.
- Het CDA staat voor een passend kwijtscheldingsbeleid, voor inwoners met een minimuminkomen.
- Het CDA vindt dat het Waterschap een aantrekkelijke en betrouwbare werkgever moet zijn en blijven. Opleiding en bijscholing van goed gekwalificeerd personeel vraagt voortdurend aandacht.
- Het CDA vindt dat de ICT inrichting van de waterschappen aan strenge eisen moet voldoen, kernwaarden veiligheid, bedrijfszekerheid, doelmatigheid.
- Door voldoende innovatie te bewerkstelligen en door goede samenwerking met relevante partijen wordt de kostenontwikkeling verantwoord gemanaged.
- De toegankelijkheid van waterschaps-gegevens ("open data") voor de burger wordt verbeterd zodat de dynamiek van de hele gemeenschap benut kan worden. Blijven deelnemen aan streeknetwerken past ook in deze lijn.
- Het CDA acht een bredere afstemming met gemeenten dan alleen met de betreffende waterwethouder, van belang. Ook gemeenteraadsleden worden meer betrokken bij het thema water.
- Het waterschap zet nieuwe technologie (zoals bv sensoren, apps voor deelgebieden) volop in om haar taken goed te verrichten.